

Dieptetuin Zeist

Een tuin met echte vrienden

Tekst - Marion Kruisbrink Fotografie - Maarten van den Bergh

Machteloos tegenover bezuinigingen van de overheid? De stichting 'Vrienden van de Dieptetuin' laat zien dat het ook anders kan. Samen met de gemeente Zeist maakte ze een plan om de verwaarloosde Dieptetuin, een rijksmonument, op te knappen en voor de toekomst veilig te stellen. Loeki Schönduve, secretaris van de stichting, vertelt waarom de tuin echte vrienden heeft.

Verzonken

Vroeger maakte de Dieptetuin onderdeel uit van de vroeg twintigste-eeuwse buitenplaats 't Valckenbosch. Opdrachtgever en eigenaar was jonkheer G.F. van Tets, directeur van de Nederlandse Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde. Door zijn werk was hij goed op de hoogte van recente ontwikkelingen in de tuinarchitectuur. Geïnspireerd door voorbeelden van verzonken tuinen in Engeland, gaf hij opdracht aan tuinarchitect C. Smitskamp uit Zeist om een verdiepte tuin te ontwerpen. Door de ommuring van de verlaagde tuin ontstaat namelijk een microklimaat dat planten beschermt en waardoor ze eerder in bloei komen. Smitskamp ontwierp voor 't Valckenbosch nog andere deeltuinen, zoals een rosarium, bloementuin, moestuin, tennisbaan en een landschappelijk aangelegde tuin.

Unieke tuin bedreigd

Oprukkende bebouwing in de jaren vijftig maakte een einde aan de tuinen van 't Valckenbosch, maar gelukkig bleef de verdiepte tuin gespaard. De gemeente kocht de tuin aan, waarna het een openbaar park werd. De aanleg van de tuin is voor zover bekend uniek in Nederland, en het is een rijksmonument omdat het een gaaf en waardevol onderdeel is van een buitenplaats aan het begin van de twintigste eeuw. De tuin is niet alleen een fijn park voor de inwoners van Zeist, maar trekt ook bezoekers uit het land.

De laatste jaren ging de tuin echter onrustbarend achteruit. Door bezuinigingen had de gemeente geen middelen meer voor onderhoud en het meest kenmerkende, de ommuring, dreigde zelfs in te storten. Het voortbestaan van het openbare park kwam in het geding. Energiek verenigde een aantal bezorgde Zeistenaren zich verleden jaar in de stichting 'Vrienden van de Dieptetuin' en klopte bij de gemeente aan. In het voortraject is contact gezocht met de Monumentencommissie van de NTs met de vraag hoe zo'n reddingsoperatie aan te pakken. Maar verrassend snel waren Vrienden en gemeente het al eens.

Echte vrienden

"Door onze aanpak zitten we nu met de gemeente op een lijn," vertelt Schönduve. "Afgesproken is dat de gemeente zorgdraagt voor het groot onderhoud, zoals de specialistische snoei en de restauratie van

de tuinmuren. Vrijwilligers van de 'Vrienden van de Dieptetuin' verzorgen de borders en de planten, waar voorheen dagelijks tuinlieden aan het werk waren. Samen met de gemeente maken we nu een beheersplan om de taakverdeling vast te leggen. En we doen ook actief aan fondsenwerving." Ze wijst op een enorme boomknoest die in de muur lijkt vast gemetseld. Als een doorgesneden worstenbroodje golft het baksteen er fraai omheen. "Kijk, bomen en wortels doorboorden de muren. De borders zijn nu kaal, want de vrijwilligers hebben zoveel mogelijk planten ingekuuld vanwege het herstel aan de muren. Nu dat klaar is, zetten we ze weer terug."

Kijkdoos

Waar ooit de villa van de jonkheer stond, staat nu een verzorgingshuis. Vanuit de eetzaal kijken de bewoners zo de tuin in. "Dat is het leuke," zegt Loeki Schönduve. "De bewoners leven allemaal mee. Sommigen steken zelfs de handen uit de mouwen, maar je kunt hier natuurlijk ook gewoon lekker zitten." Met het verzorgingshuis in de rug turen we over de verdiepte tuin, de structuur strekt zich in strakke lijnen voor ons uit. In het midden de lege vijver met fontein. "De bodem moet nog hersteld, maar dan gaat ze weer in bedrijf. En zie je dat?" Ze wijst naar de overkant. De tuin loopt daar omhoog met stenen trappen onder berceaus, die een golvende cascade van gras omvatten. "Door die aanleg, als in een kijkdoos, lijkt de tuin nog langer dan hij is." Ik zie en ik knik. Ik moet hier terug. Straks, als het zomer is.

Adres: De Dieptetuin, Van Tetslaan 2, Zeist.

Open: Op werkdagen van 1 april tot 1 november, van 08.30 tot 16.30 uur. Bij mooi weer én bij beschikbaarheid van toezicht wordt de tuin ook in het weekend of 's avonds opengesteld.

Website: www.dieptetuin.nl.

Stichting Vrienden van de Dieptetuin

p/a Burgemeester van Tuijllaan 3, 3707 CT Zeist

E-mail: dieptetuin@gmail.com

Over de Dieptetuin is een boekje verschenen: 'De Dieptetuin te Zeist. Ommuurd en omarmd door vrienden'. Het boekje is te bestellen voor € 15,- via de website of via bovenstaand adres.

BESTUUR NTS

Beline Geertsema-Key, voorzitter, Marianne van Lidth de Jeude, vice-voorzitter, Gea de Groot-Op den Brouw, secretaris, Robert Kreder, penningmeester: Henk van der Eijk, monumentencommissie, Emilie Horst-Goossens, adviseur public relations, Carla de Jonge, excursiecommissie, Hein Krantz, Annemiek Tromp

MONUMENTENCOMMISSIE

Annemiek Tromp, voorzitter, Rita Grothuis, secretaris, Piet Bakker, Henk Barkhof, Jan-Willem Edinga, Hanny van der Heide, Mariël Kok, Carla Scheffer, Willem Verhoeven

EXCURSIECOMMISSIE

Carla de Jonge, voorzitter, Hetty Benschop, Marjorie Gisolf, Roswitha Kleipool-De Regt, Ysk Vondeling, Anne Wolff, Lisette van Zandvoort-Gerritsen

OPENTUINENCOMMISSIE

Gonne Doorman-Van den Wall Bake, voorzitter, Anneke van Apeldoorn, Marianne Bielders-Bergmans, Rita den Breeje, Beline Geertsema-Key, Brigitte Gents-Van Dam Merrett, Lietje de Vree-Van den Bergh

PUBLICATIECOMMISSIE

Marianne van Lidth de Jeude, voorzitter en Honey Wolff

REDACTIECOMMISSIE

Marian Smeets-Lenshoek, hoofdredacteur, Korneel Aschman, Emilie Horst-Goossens, Ronald van Immerseel, Éva Kovács, Marion Kruisbrink, Leslie Leijenhorst, Anne Wolff

COMMISSIE SOCIAAL TUINIEREN

Suzanne Kooij, projectleider, Natascha Béguin, Corinne Bierman, Beline Geertsema-Key, Marilies Jacobs

COMMISSIE WEBSITE

Suzanne Kooij, Hanneke Jelles

BUREAU NTS

Suzanne Kooij, hoofd bureau, Josje Engel, Ellen Kickhefer
Het bureau van de NTs is bereikbaar op maandag, dinsdag en woensdag van 10-13 uur.

RAPPORTEURS MONUMENTENCOMMISSIE

GRONINGEN - Stieneke van der Wal, FRIESLAND - Rita Mulder-Radetzky
DRENTHE - Thea Brouwer, OVERIJSEL - Olly Hof-de Boer
GELDERLAND - Henk Barkhof, Hanny van der Heide, GELDERLAND/BETUWE - Vacature
UTRECHT - Fabienne Hellendoorn, Mariska de Boer, Lia Copijn-Schukking
NOORD-HOLLAND - Piet Bakker, Bram de Vries, NOORD-HOLLAND/AMSTERDAM - Juliet Oldenburger, ZUID-HOLLAND / ROTTERDAM e.o. - Anne Mieke Backer, ZUID-HOLLAND / DEN HAAG e.o. - Joost Gieskes, ZUID-HOLLAND OVERIG - Erik Rinia
NOORD-BRABANT - Willem Verhoeven, NOORD-BRABANT/OOST EN WEST-VACATURE ZEELAND - Nelleke van der Feltz-van Heumen, LIMBURG NOORD - INCLAND VAN CUIJK EN RIJK VAN NIJMEGEN - Anneke Meijzen, LIMBURG MIDDEN - Vincent Bindels, LIMBURG ZUID - Mauk Driessen
VLIEGENDE KEEP - Marianne van Lidth de Jeude

COLOFON

30e jaargang, nummer 2, juni 2013
Een uitgave van de Nederlandse Tuinenstichting.
Verschijnt 4x per jaar. ISSN 1382 - 2659. Oplage: 3.400 exemplaren
Redactie: Redactiecommissie Tuinjournaal
Eindredactie: Hanneke Prins
Vormgeving: MAT ONTWERP BNO, Den Haag
Druk: Drukkerij Ten Brink, Meppel

NEDERLANDSE TUINENSTICHTING

Nieuwezijds Voorburgwal 75 sous, 1012 RE Amsterdam, T 020 623 50 58
Website: www.tuinenstichting.nl E-mail: info@tuinenstichting.nl
Giro 559 54 46 (ING Bank)
IBAN NL28 INGB 0005595446 / BIC INGBNL2A

De redactie heeft getracht alle rechthebbenden van het illustratiemateriaal te achterhalen. Mochten personen of instanties desondanks van mening zijn dat rechten niet zijn gehonoreerd, dan kunnen zij met de redactie contact opnemen.
De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren dan wel te redigeren of in te korten.
Inzending geeft de redactie het recht het artikel tevens te plaatsen op de website van de Nederlandse Tuinenstichting. De auteursrechten op deze artikelen blijven volledig bij de auteurs berusten.